

XXVIII. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

14. veljače 2023.

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____
(član Školskoga povjerenstva)
3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Na pripadajuće crte prepisi pisanim slovima prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova izraze otisnute velikim tiskanim slovima.

Palača Sponza jedan je od najvažnijih objekata spomeničkoga tkiva Dubrovnika iz vremena uspona i cvata _____.

(DUBROVAČKE REPUBLIKE)

smještena na sjeveroistočnome dijelu _____, glavne

(PLACE)

gradske ulice, koja se naziva i Stradun.

Nalazi se južno od _____ na

(CRKVE SVETOGA NIKOLE)

Prijekom. Okružuju je _____ sa zapada i

(ZLATARSKA ULICA)

Ulica svetoga Dominika s istoka. Takvim smještajem u istočnome dijelu grada

upotpunjuje pravno-sakralno gradsko središte, sklop objekata od

_____ do gradskoga zvonika sa stolnom crkvom

(KNEŽEVA DVORA)

i crkvom gradskoga zaštitnika.

U današnje se vrijeme na trgu pred Sponzom svake godine svečano otvara festival _____.

(DUBROVAČKE LJETNE IGRE)

(prema: Državni arhiv u Dubrovniku)

6	
---	--

2. Upiši zareze u rečenice.

Nebojša Lujanović pisac i znanstvenik objavio je zbirku priča *Kad odrasli zabrljaju*. Iako bi netko mogao pomisliti da je riječ o zbirci za djecu riječ je o pričama koje su djeci zabava a odraslima opomena. Osim odličnih priča čitateljevu maštu i doživljaj potpiruju i ilustracije splitske slikarice Tisje Kljaković Braić koja je publiku osvojila ilustriranom knjigom *Oni*.

3	
---	--

9	
---	--

3. Iz sljedećih rečenica prepiši riječi u kojima su pogrešno upotrijebljeni č ili ć. Ne treba ispravljati riječi.

Pozirajući poznatoj fotografkinji portretistici uoči svojega vjenčanja, Maja podboči glavu rukama i napuči usnice, a fotografkinja joj na to reče da ne stišče usne jer je njezin iskričavi pogled ispod zlaćanih uvojaka dovoljan da fotografije budu privlačne, moćne, a pritom i profinjene.

_____, _____

2	
---	--

4. Iz sljedećih rečenica prepiši riječi u kojima su pogrešno upotrijebljeni ije/je/e/i. Ne treba ispravljati riječi.

Faulknerovim djelima svojstvena je sklonost proznomu eksperimentu i modernistički pripovjedni postupci poput struje svijesti. Svjesnim premiještanjem fokusa na unutarnji svijet likova pisac uspjeva dočarati kaos i dinamiku unutarnjih, ali i vanjskih zbivanja.

_____, _____

2	
---	--

5. Prepiši iz navedenoga teksta riječi u kojima je slogotvorni r nosilac sloga.

Kad je naš motor završio trku Pariz – Beč bez ikakvih kvarova, za 31 sat, bio sam, dakako, sretan i ponosan, ali kad mi je Laurin u šali rekao da me knjige ne bi dovele ovako daleko, rekao sam mu da te knjiga može odvesti na put na koji ne može nijedan motor.

(prema: Marko Gregur, *Vošicki*)

_____, _____

2	
---	--

6	
---	--

6. Dopuni rečenice zadanim riječima.

Stradun se proteže u smjeru istok – zapad, a nalazi se između _____ gradskih vrata. Na početku i na kraju Straduna nalaze se

(dva, *brojevni pridjev*)

_____ fontane (Velika i Mala Onofrijeva česma). Pokraj njih se

(dva, *broj*)

rado za uspomenu fotografiraju _____ turista, a kako i ne bi kad se

(sto, *brojevna imenica*)

Dubrovnik redovito uvrštava u _____ najboljih svjetskih destinacija.

(deset, *brojevni prilog*)

4	
---	--

7. Pročitaj rečenice i riješi zadatke.

Povratak gospodina Bilba Bagginsa prouzročio je popriličnu **zbrku**, i podno Brijega i s **druge** strane Brijega, pa i na drugoj obali; bijaše **to mnogo** više nego događaj dana. Pravne zavrslame potrajale su zapravo godinama.

(prema: J. R. R. Tolkien, *Hobit*)

a) Odredi vrstu podcrtanim riječima.

podno _____

mnogo _____

nego _____

godinama _____

b) Odredi sintaktičku službu masno otisnutim riječima.

zbrku _____

druge _____

to _____

7	
---	--

11	
----	--

8. Napiši zadane oblike riječi na prazne crte. Pripazi na red riječi u rečenici pri oblikovanju složenih oblika.

_____ drhtavu ruku, stari knez _____.
(*uzdići*, glagolski prilog prošli) (*stati*, aorist)

među djecu i, u bezubome smijehu, _____ polje Grobničko.
(*pokazati*, prezent)

Garišta _____ još sura od požara turskoga, pust kraj
(*biti*, perfekt)

_____ zamrlim do krajnje međe zemlje.
(*činiti se*, imperfekt)

(prema: Milutin Cihlar Nehajev, *Vuci*)

5	
---	--

9. Zadatak ima dva dijela.

a) Napiši zadane riječi u traženome obliku.

U mojemu se vrtu okupljaju brojni 1.) _____. Živkaju i
(*vrabac*, N mn.)

2.) _____ po granama stare lipe. Često ih posjećuje jedan sivi
(*skakati*, prezent)

3.) _____, a tu ptičju igru ležeći u 4.) _____.
(*golub*, umanjenica na -čić) (*list*, zbirna imenica)

pospano promatra stari mačak.

**b) Na crte napiši glasovne promjene koje su se dogodile u riječima pod a).
Pripazi na redoslijed glasovnih promjena.**

1. _____,

2. _____

3. _____

4. _____,

10	
----	--

15	
----	--

10. Koja je od sljedećih riječi pravilno naglašena?

- a) zarôbiti b) zaróbiti c) zaròbiti d) zaròbiti

1	
---	--

11. Na crte napiši odgovarajuće onomastičke nazive za podcrtane riječi.

Svjetski najpoznatiji Ulmljanin zasigurno je fizičar Albert Einstein. Obitelj Einstein kratko je živjela u Ulmu, gradu kroz koji teče rijeka Dunav. Nije Ulm poznat samo kao mjesto rođenja Alberta Einsteina – najpoznatija je ulmska znamenitost crkva s najvišim zvonikom na svijetu.

Ulmljanin _____

Dunav _____

Ulm _____

ulmski _____

4	
---	--

12. Odredi vrstu zadanim surečenicama.

Tko dođe, dobrodošao je ako se svidi uskom krugu prijatelja u toj maloj zajednici što diše kao jedno.

tko dođe _____

dobrodošao je _____

ako se svidi uskom krugu prijatelja u toj maloj zajednici _____

što diše kao jedno _____

4	
---	--

13. Koliko je naglasnih cjelina u sljedećoj rečenici?

Ston je gradić na poluotoku Pelješcu, a poznate su njegove druge po veličini zidine na svijetu i najstarija solana u Europi.

1	
---	--

14. Koje se pismo naziva arvackim pismom ili arvaticom?

1	
---	--

11	
----	--

15. Pročitaj Jurinu izjavu i riješi zadatke.

Prije mnogo let upisal sam se na FFZG. Odmah sam skužil kak govoreju stariji Zagrepčanci. Kak i mi Varaždinci. Dost slično.

a) Iz Jurine izjave izdvoji pet različitih kajkavizma.

_____, _____, _____,

_____, _____

b) Preoblikujte Jurinu izjavu tako da bude napisana na hrvatskome standardnom jeziku.

2	
---	--

16. Riješi sljedeće zadatke.

a) Oblikuj kratku i dugu množinu imenice *brk*.

kratka množina: _____

duga množina: _____

b) Rastavi oblik duge množine imenice *brk* na morfeme služeći se spojnicama. _____

c) Izdvoji morfem koji ima značenje duge množine. _____

d) Odredi glasovnu promjenu u kratkoj množini imenice *brk*.

5	
---	--

17. Preoblikuj sljedeću rečenicu tako da red riječi bude stilski neobilježen.

Voljela je sestra moja i more sinje i brodove.

1	
---	--

8	
---	--

18. U jedneme dalmatinskom mjestu žive ljudi prezimena Martinić Visilo i Martinić Cezar.

a) Koje su sastavnice ovih prezimena nastale od nadimaka?

1	
---	--

b) Objasni zašto dolazi do dodavanja nadimaka prezimenu. Svoje objašnjenje oblikuj punom rečenicom / punim rečenicama poštujući norme hrvatskoga standardnog jezika.

2	
---	--

19. Odgovori na sljedeća pitanja.

a) Kojim je pismom pisan *Misal po zakonu rimskoga dvora*?

b) Koje je drugo ime za *Misal po zakonu rimskoga dvora*?

c) Koje je godine tiskan *Misal po zakonu rimskoga dvora*?

3	
---	--

20. Zaokruži značenje sintagme *liturgijski tekst*.

- a) književnoumjetnički tekst
- b) kršćanski bogoslužni tekst
- c) poučni tekst

1	
---	--

21. Od koje je riječi izvedena riječ *glagoljica*?

1	
---	--

8	
---	--

Pročitaj sljedeći tekst i odgovori na pitanja 22. – 32.

Poslije sunca: Drama za „nezaborav”

Piše: Marko Njegić

19. prosinca 2022. – 22:33

FILM: *Aftersun*; drama; Velika Britanija, 2022.

REŽIJA: Charlotte Wells

ULOGE: Paul Mescal, Frankie Corio **OCJENA:** *****

Samo jednu nominaciju za europski Oscar zabilježio je iznimni britanski film *Poslije sunca* (*Aftersun*). Bila je to zaslužena nominacija za najboljega glumca Paula Mescala, poznatoga po ulogama u seriji *Normalni ljudi* i filmu *Mračna kći*. No, *Poslije sunca* zavrijedio je i nominaciju još barem za najbolji film i (debitantsku) režiju Charlotte Wells. Svakako, *Poslije sunca* jedan je od najboljih filmova godine, svakako superiorniji nominiranomu *Svetomu pauku* ili *Korzetu*, a Wells ga je režirala kao da joj to nije prvi dugometražni uradak. Talent škotske filmašice prepoznao je oskarovac Barry Jenkins (*Moonlight*, *Ulica Beale*) i producirao njezin prvijenac, iznimno poetičan i osoban komad melankolične, pa i elegične drame.

Wells je snimila autobiografski film za „nezaborav” prema vlastitoj (re)kolekciji sjećanja na tatu. Neka su sjećanja ovjekovječena videokamerom, neka imaginarna, ali svejedno djeluju proživljeno, premda su se možda odigrala samo u mislima ili bila idealizirana. *Poslije sunca* boravi na tankoj granici između činjenice i fikcije, zabilježenoga i zapamćenoga, onoga što se zapravo i možda dogodilo, s kadrovima koji prenose osjećaj listanja fotografija iz starih obiteljskih albuma kad ste bili djeca.

U centru priče nalaze se 11-godišnja Sophie (odlična debitantica Frankie Corio) i njezin mladi tata Callum (Mescal), koji provode ljeto na odmoru u Turskoj prije početka nove školske godine i njezina povratka mami.

Sophie u uvodnoj sceni snima tatu i pita ga: „Kad si imao 11, što si mislio da ćeš raditi danas?” (poslije će ga pitati i: „Što si ti radio za jedanaesti rođendan?”), a Wells umjesto Callumova odgovora bira montažni rez na flešbek i prikazuje ga na *techno partyju* pod stroboskopskim svjetlima kluba. To će postati ponavljajući (i proganjajući) kadar filma na rubu nadrealnoga, poput neke slike koja vam se stalno

vrti u glavi i ne možete je izbaciti odatle. Uvod je bitan jer postavlja priču iz perspektive pametne Sophie, ali i sugerira da Callum nije u dobi od 11 mislio da će mu se život razviti onako kako se razvio.

Mescal je izvrstan u prikriivanju tjeskobe lika: Callum je prerano postao (razvedeni) otac, ali voli svoju kćer najviše na svijetu i zaštitnički traži od nje obećanje da, kad odraste, neće oklijevati da mu govori o dečkima, *partyjima* i drogi („Možeš pričati sa mnom o svemu.”). Otac nastoji da njegova unutarnja trvenja ne pokvare ljetnu zabavu i lijepe trenutke za neko buduće sjećanje koji su, prema svemu sudeći, bili njihovi posljednji zajednički trenutci. Zahvaljujući glumcima i redateljici, likovi odišu bogatim unutarnjim životima.

Odraslu Sophie (pojavljuje se u nekoliko navrata i glumi je Celia Rowilson-Hall) zanima što se motalo po tatinoj glavi tijekom njezina formativnoga ljeta s prvim poljupcem itd., kad ona neke stvari nije još mogla pojmiti koliko god sve bolje opažala svijet odraslih u koji pogledava kroz ključanicu, slušajući razgovor starijih djevojaka. Kao da danas želi tatu pitati kako je, doznati je li (bio) dobro, zagrliti ga snažno.

Sjajan kao drama o odrastanju, još bolji kao film o odnosu tate i kćeri, *Poslije sunca* prepun je nezaboravnih scena, primjerice, kad Sophie u prvome planu spava u krevetu, a Callum se na balkonu giba u ritmu kćerina disanja ili kad vrata na aerodromu vode ravno u klub. Najnezaboravnija scena ozvučena je pjesmom *Under Pressure* i postavljena na plesni podij, na kojemu će Sophie zaplesati s ocem kroz vrijeme i prostor u zajedničkome trenutku za vječnost.

Poslije sunca hrvatsku je premijeru imao na *Zagreb film festivalu* (→zff.hr). Bilo bi lijepo i da dobije redovitu kinodistribuciju, koja zasad još nije najavljena.

22. Što je polazni tekst po vrsti?

- a) esej b) rasprava c) kritika d) reklama

1	
---	--

23. Kojoj vrsti tekstova pripada polazni tekst s obzirom na sadržaj?

- a) opisnim b) pripovjednim c) upućivačkim d) raspravljačkim

1	
---	--

2	
---	--

24. Gdje je objavljen polazni tekst?

- a) na internetu
- b) u tiskanome izdanju novina
- c) u knjizi o filmskoj umjetnosti

1	
---	--

25. Kojim je funkcionalnim stilom pisan polazni tekst?

1	
---	--

26. Koja je osnovna misao polaznoga teksta? Osnovnu misao oblikuj punom rečenicom poštujući norme hrvatskoga standardnog jezika.

2	
---	--

27. Koja je namjena polaznoga teksta?

- a) potaknuti čitatelje na praćenje nagrade *Oscar*
- b) pohvaliti redateljicu i producenta
- c) iznijeti prosudbu filma
- d) podijeliti s čitateljima doživljaj filma

1	
---	--

28. Koju je misao autor iskazao u prvome odlomku polaznoga teksta?

- a) *Poslije sunca* zaslužio je dobio nagradu za najboljega glumca.
- b) *Poslije sunca* zakinut je u nominacijama za europski Oscar.
- c) *Korzet* i *Sveti pauk* bolji su filmovi od *Poslije sunca*.
- d) Barry Jenkins osvojio je Oscar za *Poslije sunca*.

1	
---	--

6	
---	--

29. Koji odlomak polaznoga teksta sadržava hipervezu?

- a) prvi b) drugi c) predzadnji d) posljednji

1	
---	--

30. Koju stvarnu osobu predstavlja lik Sophie? _____

1	
---	--

31. Koji je *Poslije sunca* redateljičin film po redu? _____

1	
---	--

32. Gdje je hrvatska publika mogla pogledati film u trenutku kad je polazni tekst napisan i objavljen?

1	
---	--

4	
---	--